TEM 28.4.2025

Valtioneuvoston selonteko teollisuuspolitiikasta VNS 1/2025 vp

TEM:n vastaukset ympäristövaliokunnan esittämiin kysymyksiin

Edustaja Kallion kysymykset:
TEM, YM: *Teollisuuspoliittisessa selonteossa todetaan, että Venäjän rajan ja markkinoiden sulkeutuminen on vaikuttanut erityisen voimakkaasti itäisen Suomen elinkeinojen ja teollisuuden kehitysedellytyksiin, mutta selonteossa ei mainita mitään toimenpiteitä asiaan vaikuttamiseksi – miksi itäisen Suomen tilannetta ei selonteossa ole huomioitu?*

TEM:n vastaus:
Teollisuuspoliittisen selonteon kanssa samanaikaisesti valmisteltiin myös itäisen Suomen ohjelmaa, jossa otetaan tarkemmin kantaa itäisen Suomen tilanteeseen. Kansallista teollisuuspolitiikkaa koskevassa selonteossa ei näin ollen ollut tarvetta kommentoida yksityiskohtaisesti itäisen Suomen asioita. Sekä itäisen että pohjoisen Suomen ohjelmien priorisoituihin toimiin on osin kohdennettu rahoitusta hallituksen puoliväliriihessä. Lisäksi valtioneuvosto on jo vuonna 2024 kohdentanut rahoitusta itäisen Suomen ohjelman mukaiseen matkailun kasvuohjelmaan 3 miljoonaa euroa sekä metsäbiotalouden kasvuohjelmaan 2,47 milj. euroa. Itäisen Suomen ohjelmaa toimeenpannaan hallituskauden loppuun asti.

TEM, YM, Energiateollisuus, EK*: Ulkomaiset suuret toimijat, kuten Amazon ovat ostaneet Suomesta merkittäviä määriä tuulivoimaa ja tämä tulee todennäköisesti jatkumaan – onko arvioitu, miten tämä vaikuttaa muiden sähkönkäyttäjien mahdollisuuksiin saada tulevaisuudessa kohtuuhintaista sähköä sekä varmistua sen saannista ylipäätään (kuten pk-yritykset ja tavalliset kansalaiset)?*

TEM:n vastaus:
Suomessa on hyvät mahdollisuudet investoida markkinaehtoisesti puhtaaseen sähkön tuotantoon sekä puhtaaseen teollisuuteen. Esimerkiksi kantaverkkoyhtiö Fingrid on saanut liittymäkyselyjä noin 400 GW:n määrästä uutta sähköntuotantokapasiteettia ja noin 60 GW:n edestä sähkön kulutusta. Suomen nykyinen sähköntuotantokapasiteetti on noin 23 GW. Koska Suomen sähköntuotannosta jo noin 95 % on päästötöntä, uudet sähköntuotantoinvestoinnit eivät pääasiassa korvaa fossiilista sähköntuotantoa vaan sähköntuotantoinvestoinnit kattavat uutta kysyntää. Energia- ja ilmastostrategian taustaselvitysten yhteydessä tullaan tarkastelemaan myös energiatasetta, jonka osana esitetään myös mallinnuksen tuloksena saadut arviot sähkön kulutuksen (sähkön kysynnän) kehityksestä. Tälläkin hetkellä on olemassa eri tahojen arvioita sähkön tulevasta tarpeesta ja niissä sähkön kulutus tulee kasvamaan merkittävästi tulevaisuudessa. Myös puhtaan siirtymän toteutuminen nojaa pitkälti teollisuuden prosessien sähköistymiseen, mikä sekin vaikuttaa tulevaisuuden sähkönkulutusarvioihin niitä nostavasti.

Sähkön tuotanto seuraa sen kysyntää. Ilman näkemystä sähkön kulutuksen kasvusta eivät sähkön tuotannon investoinnit toteudu. Datakeskusten omistajat, kuten Amazon, ovat rakentaneet ja suunnittelemassa investointeja Suomeen siksi, että Suomi on turvallinen ja toimiva yhteiskunta ja tällä on ja uskotaan olevan edullista ja toimitusvarmaa sähköenergiaa tarjolla myös jatkossa. Usein tällaisten suurten sähkönkäyttäjien sähkönostosopimukset ovat ns. PPA-sopimuksia (power perchase agreemet), jossa sähkön hinta ja sen tuottaja ja ostaja on sovittu etukäteen pitkäksi ajaksi. Tällaisen sopimuksen perustella sähköntuottaja (esim. tuulipuiston rakentaja) uskaltaa tehdä investointipäätöksensä. Sinänsä siis tällöin esim. uuden sähköntuotantokapasiteetin rakentaminen ja sen tuottaman sähkön käyttö esim. datakeskuksen tarpeisiin ei ole pois muiden kuluttajien mahdollisuudesta käyttää sähköä, koska ilman tätä datakeskusinvestointia ei uutta sähköntuotantoinvestointia ehkä olisi tullut ollenkaan.

Sähkön kysyntä ja tarjonta siis ovat yhteydessä toisiinsa ja tilanne elää jatkuvasti ja tasapainottaa itse itsensä, mikäli sähkömarkkinoiden toimintaan ei tule ulkopuolisia rajoitteita. Suomi on osa pohjoismaisia ja Balttian sähkömarkkinoita, joten laaja markkina-alue osaltaan takaa sen, että yksittäiset uudet suuretkaan sähkönkulutuksen kohteet eivät vaikuta sähkön saatavuuteen ja hintaan merkittävästi. Vaihtelevan sähköntuotannon ja toisaalta tasaisesti sähköä käyttävä uusi teollisuus edellyttävät sähköjärjes-

telmän jouston varmistamista. Työ- ja elinkeinoministeriössä valmistellaan työryhmässä EU:n sähkömarkkina-asetukseen perustuvaa fossiilittoman jouston mekanismia riittävän jouston ja poikkeuksellisten säävuosien (erittäin kylmä ja vähätuulinen sää) sähkötehon riittävyyden varmistamiseksi.

TEM, YM, Energiateollisuus: *Teollisuuspoliittisessa selonteossa eikä puhtaan teollisuuden ohjelmassa mainita biokaasua – millä tavoin näette sen roolin mm. liikenteen päästöjen vähentämisessä sekä maataloudessa ja, miksi se on jätetty pois näistä asiakirjoista?*

TEM:n vastaus:
Bio- ja kiertotalouden tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntäminen on yksi teollisuuspolitiikan selonteon tavoitteista ja painopisteistä. Luvussa 5.5 käsitellään biopohjaisia materiaaleja ja puhdasta energiaa kokonaisvaltaisesti. Harkittavaksi uudeksi toimenpiteeksi esitetään mm. teollisuuden resurssitehokkuuden, sivuvirtojen hyödyntämisen sekä fossiilisia raaka-aineita korvaavien raaka-ainelähteiden, materiaalien ja jalosteiden tukemista kiertotalousohjelman ja biotalousstrategian toimenpitein. Biokaasua ei tässä yhteydessä mainita erikseen, vaan sen katsotaan kuuluvan osaksi tätä kokonaisuutta.